

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยการศึกษาแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาหมู่บ้าน โครงการแก้ไขปัญหาคความ

ชากจน : กรณีศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยได้นำเสนอตามลำดับหัวข้อ ดังนี้

1. ท้าวมุ่งหมายของการวิจัย
2. สมมติฐานของการวิจัย
3. วิธีดำเนินการวิจัย
4. สรุปผลการวิจัย
5. อภิปรายผล
6. ข้อเสนอแนะ
 - 6.1 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้
 - 6.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาหมู่บ้าน โครงการแก้ไขปัญหาคความชากจน ตามความคิดเห็นของคณะกรรมการกองทุนโครงการแก้ไขปัญหาคความชากจนประจำหมู่บ้าน คณะทำงานสนับสนุนการปฏิวัติการพัฒนาชนบทระดับตำบล และหัวหน้าครัวเรือนที่ได้รับเงินขึ้น

2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนา หมู่บ้านโครงการแก้ไขปัญหาคความชากจน โดยจำแนกตามตัวแปรต่อไปนี้

2.1 สมมติฐานตำแหน่งของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งประกอบด้วย คณะกรรมการกองทุนโครงการแก้ไขปัญหาคความชากจนประจำหมู่บ้าน คณะทำงานสนับสนุนการปฏิบัติการพัฒนาชนบทระดับตำบล และหัวหน้าครัวเรือนที่ได้รับเงินขึ้น

2.2 ระดับการศึกษาของกลุ่มหัวหน้าครัวเรือนชากจนที่ได้รับเงินขึ้น

สมมติฐานของการวิจัย

1. คณะกรรมการกองทุนโครงการแก้ไขปัญหาคความชากจนประจำหมู่บ้าน คณะทำงานสนับสนุนการปฏิบัติการพัฒนาชนบทระดับตำบล และหัวหน้าครัวเรือนที่ได้รับเงินขึ้นมีความ

คิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาหมู่บ้าน โครงการแก้ไขปัญหาคความยากจนแตกต่างกัน

2. ระดับการศึกษาของครัวเรือนครัวเรือนยากจนที่ได้รับเงินยืมที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาหมู่บ้าน โครงการแก้ไขปัญหาคความยากจนแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ย. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ประกอบด้วย 3 กลุ่ม คือ คณะกรรมการกองทุน โครงการแก้ไขปัญหาคความยากจนประจำหมู่บ้าน จำนวน 13,293 คน คณะทำงานสนับสนุนการปฏิบัติกรพัฒนาชนบทระดับตำบล จำนวน 940 คน และหัวหน้าครัวเรือนที่ได้รับเงินยืมจำนวน 107,294 คน รวมประชากรทั้งสิ้น 121,527 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง เนื่องจากทการวิจัยครั้งนี้เป็นการผสมผสาน โดยใช้เครื่องมือในการวิจัย 2 ประเภท คือแบบสอบถามและเทคนิคการสัมภาษณ์โดยใช้แบบสัมภาษณ์ ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย 2 กลุ่ม คือ

1.2.1 กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามได้จากการสุ่มจากประชากร โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ตามตารางสำเร็จรูปของทาโรยามาเน่ (Taro Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95.5 % และระดับความคลาดเคลื่อน $\pm 5\%$ จะได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 398 คน แล้วทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi – Stage Sampling) โดยสุ่มอำเภอ / กิ่งอำเภอจาก 23 แห่ง ในจังหวัดบุรีรัมย์ สุ่มมา 1 ใน 3 จะได้อำเภอ / กิ่งอำเภอที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 8 แห่ง หลังจากนั้นทำการสุ่มกลุ่มย่อย (Stratified Random Sampling) คือคณะกรรมการกองทุนโครงการแก้ไขปัญหาคความยากจนประจำหมู่บ้าน คณะทำงานสนับสนุนการปฏิบัติกรพัฒนาชนบทระดับตำบล และหัวหน้าครัวเรือนที่ได้รับเงินยืม ให้กระจายไปด เมอำเภอ / กิ่งอำเภอต่าง ๆ ตามสัดส่วนด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

1.2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เทคนิคการสัมภาษณ์ จะใช้การสุ่มแบบจงใจ (Purposive Sampling) โดยกำหนดโควต้าคือ คณะกรรมการกองทุน โครงการแก้ไขปัญหาคความยากจนประจำหมู่บ้านจำนวน 10 คน คณะทำงานสนับสนุนการปฏิบัติกรพัฒนาชนบทระดับตำบล จำนวน 10 และหัวหน้าครัวเรือนที่ได้รับเงินยืม จำนวน 20 คน รวมกลุ่มตัวอย่างที่ใช้เทคนิคการสัมภาษณ์ทั้งสิ้น 40 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยขึ้นเอง โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญให้คำแนะนำในการพัฒนาเครื่องมือ แล้วนำเครื่องมือที่ได้ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในเกณฑ์ทั้ง 8 แห่งของจังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อหาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) ของแบบสอบถามรายข้อ โดยทดสอบด้วย t -test ที่ระดับนัยสำคัญที่ .05 ผลปรากฏว่าผ่านเกณฑ์ทุกข้อ โดยมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 1.765 ถึง 5.557 เมื่อผ่านเกณฑ์ที่ต้องการแล้วทั้งหมด จึงนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างในจังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.9516 สำหรับแบบสัมภาษณ์มีลักษณะแบบกึ่งมีโครงสร้าง โดยกำหนดหัวข้อไว้กว้าง ๆ เกี่ยวกับแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาหมู่บ้าน โครงการแก้ไขปัญหาคือความยากจนและข้อเสนอแนะ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยจัดส่งหนังสือขอความร่วมมือแบบสอบถามด้วยตนเองไปยังอำเภอ / กิ่งอำเภอที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้ง 8 แห่งในจังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยไปเก็บข้อมูลด้วยตนเอง แบบสอบถามที่ส่งไปจำนวน 398 ฉบับ ได้รับกลับคืน 398 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100.00 สำหรับการใช้เทคนิคการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง โดยการบันทึกผล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ โดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows (Statistical Package for the Social Science) และใช้สถิติวิเคราะห์ดังนี้

4.1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์ของกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ (Percent) เสนอข้อมูลเป็นตารางแสดงจำนวนร้อยละ

4.2 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของคณะกรรมการกองทุน โครงการแก้ไขปัญหาคือความยากจนประจำหมู่บ้าน คณะทำงานสนับสนุนการปฏิบัติการพัฒนาชนบทระดับตำบล และหัวหน้าครัวเรือนที่ได้รับเงินยืมค้ำหนุนแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาหมู่บ้าน โครงการแก้ไขปัญหาคือความยากจนที่แตกต่างกัน วิเคราะห์ด้วยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบความเรียง

4.3 ข้อมูลเกี่ยวกับการเปรียบเทียบความคิดเห็นของคณะกรรมการกองทุน โครงการแก้ไขปัญหาคือความยากจนประจำหมู่บ้าน คณะทำงานสนับสนุนการปฏิบัติการพัฒนาชนบทระดับตำบล และหัวหน้าครัวเรือนที่ได้รับเงินยืม จำแนกตามสถานภาพตำแหน่งและ

ความคิดเห็นของหัวหน้าครัวเรือนที่ได้รับเงินยืมที่มีระดับการศึกษาที่ต่างกัน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance) เมื่อพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยในแต่ละด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทำการเปรียบเทียบความแตกต่าง เป็นรายคู่ตามวิธีของเชฟเฟ้ (Scheffe's Method) กำหนดค่าสถิติที่ระดับนัยสำคัญที่ .05

4.4 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ใช้การวิเคราะห์โดยวิธีอุปนัย (Inductive Method) โดยนำประเด็นย่อยมาพิจารณาความคล้ายคลึงกัน ความแตกต่างกันและความสัมพันธ์กันเพื่อหาข้อสรุป

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยการศึกษาแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาหมู่บ้าน โครงการแก้ไขปัญหาค่าความยากจน : ศึกษากรณีจังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของคณะกรรมการกองทุนโครงการแก้ไขปัญหาค่าความยากจนประจำหมู่บ้าน คณะทำงานสนับสนุนการปฏิบัติการพัฒนาชนบทระดับตำบล และหัวหน้าครัวเรือนที่ได้รับเงินยืม ต่อแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาหมู่บ้าน โครงการแก้ไขปัญหาค่าความยากจน จังหวัดบุรีรัมย์ จึงแนกตามสถานภาพดี แยกมีดังนี้

1.1 ความคิดเห็นของคณะกรรมการกองทุนโครงการแก้ไขปัญหาค่าความยากจนประจำหมู่บ้าน เห็นด้วยต่อแนวทางในการพัฒนาหมู่บ้าน โครงการแก้ไขปัญหาค่าความยากจน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.96$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน เมื่อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงมาหาค่า ในแต่ละด้าน มีดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมของหัวหน้าครัวเรือนยากจนที่ได้รับเงินยืม ($\bar{X} = 3.99$) ด้านการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการกองทุนโครงการแก้ไขปัญหาค่าความยากจนประจำหมู่บ้าน ($\bar{X} = 3.98$) ด้านบทบาทของคณะทำงานสนับสนุนการปฏิบัติการพัฒนาชนบทระดับตำบล ($\bar{X} = 3.95$) ด้านการบริหารจัดการกองทุนโครงการแก้ไขปัญหาค่าความยากจนของคณะกรรมการ ($\bar{X} = 3.94$) ตามลำดับ

1.2 ความคิดเห็นของคณะทำงานสนับสนุนการปฏิบัติการพัฒนาชนบทระดับตำบล เห็นด้วยต่อแนวทางในการพัฒนาหมู่บ้าน โครงการแก้ไขปัญหาค่าความยากจน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.18$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน เมื่อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงมาหาค่า ในแต่ละด้าน มีดังนี้ ด้านบทบาทของคณะทำงานสนับสนุนการปฏิบัติการพัฒนาชนบทระดับตำบล ($\bar{X} = 4.37$) ด้านการมีส่วนร่วมของหัวหน้าครัวเรือนยากจนที่ได้รับเงินยืม ($\bar{X} = 4.27$) ด้านการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการกองทุนโครงการแก้ไขปัญหา

ความยากจนประจำหมู่บ้าน ($\bar{X} = 4.12$) ด้านการบริหารจัดการกองทุน โครงการแก้ไขปัญห
ความยากจนของคณะกรรมการ ($\bar{X} = 4.06$) ตามลำดับ

1.3 ความคิดเห็นของหัวหน้าครัวเรือนที่ได้รับเงินยืม เห็นด้วยต่อแนวทางในการ
พัฒนาหมู่บ้าน โครงการแก้ไขปัญหความยากจน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.92$) เมื่อ
พิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน เมื่อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงมาหาค่า
ในแต่ละด้าน มีดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการกองทุน โครงการแก้ไขปัญหความ
ยากจนประจำหมู่บ้าน ($\bar{X} = 3.96$) ด้านการมีส่วนร่วมของหัวหน้าครัวเรือนยากจนที่ได้รับเงินยืม
($\bar{X} = 3.96$ เท่ากัน) รองลงมาคือ ด้านการบริหารจัดการกองทุน โครงการแก้ไขปัญหความยากจน
ของคณะกรรมการกองทุน ($\bar{X} = 3.89$) ด้านบทบาทของคณะกรรมการสนับสนุนการปฏิบัติกร
พัฒนาชนบทระดับตำบล ($\bar{X} = 3.86$) ตามลำดับ

1.4 ความคิดเห็นของคณะกรรมการกองทุน โครงการแก้ไขปัญหความยากจน
ประจำหมู่บ้าน คณะทำงานสนับสนุนการปฏิบัติการพัฒนาชนบทระดับตำบล และหัวหน้า
ครัวเรือนที่ได้รับเงินยืม ต่อแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาหมู่บ้าน โครงการแก้ไขปัญห
ความยากจน โดยภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.92$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า
ทุกด้านอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน เมื่อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงมาหาค่า ในแต่ละด้านมีดังนี้
ด้านการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการกองทุน โครงการแก้ไขปัญหความยากจนประจำหมู่บ้าน
และด้านการมีส่วนร่วมของหัวหน้าครัวเรือนยากจนที่ได้รับเงินยืม ($\bar{X} = 3.97$ เท่ากัน) รองลงมา
คือ ด้านการบริหารจัดการกองทุน โครงการแก้ไขปัญหความยากจนของคณะกรรมการกองทุน
($\bar{X} = 3.90$) ด้านบทบาทของคณะกรรมการสนับสนุนการปฏิบัติการพัฒนาชนบทระดับตำบล
($\bar{X} = 3.88$) ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อแนวทางที่เหมาะสมของในการพัฒนาหมู่บ้าน
โครงการแก้ไขปัญหความยากจน จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามสถานภาพตำแหน่งและระดับการ
ศึกษา มีดังนี้

2.1 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของคณะกรรมการกองทุน โครงการแก้ไขปัญห
ความยากจนประจำหมู่บ้าน คณะทำงานสนับสนุนการปฏิบัติการพัฒนาชนบทระดับตำบล และ
หัวหน้าครัวเรือนยากจนที่ได้รับเงินยืม เห็นด้วยต่อแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาหมู่บ้าน
โครงการแก้ไขปัญหความยากจน โดยภาพรวมพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ
ทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านบทบาทของคณะกรรมการปฏิบัติกร
พัฒนาชนบทระดับตำบล มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 เช่นในด้าน
อื่นๆ มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ จากความคิดเห็นแตกต่างกันในด้าน

บทบาทของคณะที่งานสนับสนุนการปฏิบัติการพัฒนาชนบทระดับตำบล จึงทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ตามวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffe's Method) พบว่า คณะที่งานสนับสนุนการปฏิบัติการ พัฒนาชนบทระดับตำบลกับหัวหน้าครัวเรือนยากจนที่ได้รับเงินยืม มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ส่วนคณะกรรมการกองทุนโครงการแก้ไขปัญหาความยากจนประจำหมู่บ้าน กับ คณะที่งานสนับสนุนการปฏิบัติการพัฒนาชนบทระดับตำบล และหัวหน้าครัวเรือนยากจนที่ได้รับเงินยืมกับคณะกรรมการกองทุนโครงการแก้ไขปัญหาความยากจนประจำหมู่บ้าน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.2 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มหัวหน้าครัวเรือนยากจนที่ได้รับเงินยืม จำแนกตามระดับการศึกษา เห็นด้วยต่อแนวทางที่เหมาะสมในกรณีพัฒนาหมู่บ้าน โครงการแก้ไข ปัญหาความยากจน โดยภาพรวมพบว่า มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เช่นเดียวกัน

3. ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นจากการสัมภาษณ์

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาหมู่บ้าน โครงการแก้ไข ปัญหาความยากจน ด้านการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการกองทุนโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน ประจำหมู่บ้าน จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างในด้านการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการกองทุนโครงการแก้ไขปัญหาความยากจนประจำหมู่บ้าน ได้ข้อสรุปดังนี้ คณะกรรมการกองทุนโครงการแก้ไขปัญหาความยากจนประจำหมู่บ้าน ได้ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับระยะที่หกของโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน เช่น ร่วมคัดเลือกหัวหน้าครัวเรือนยากจนเป้าหมาย แนะนำในด้านการประกบอาชีพแก่หัวหน้าครัวเรือนยากจนที่ได้รับเงินยืม พิจารณาความเหมาะสมของอาชีพ การจัดทำบัญชี / หลักฐานต่าง ๆ ของโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน เป็นปัจจุบัน การประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบเกี่ยวกับโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน การจัดการประชุมตลอดจนการจัดลำดับหัวหน้าครัวเรือนยากจน โดยใช้ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน ด้านรายได้เป็นหลักในการพิจารณา

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างในด้านการมีส่วนร่วมของหัวหน้าครัวเรือนยากจนที่ได้รับเงินยืม ได้ข้อสรุปดังนี้ หัวหน้าครัวเรือนยากจนที่ได้รับเงินยืมมีส่วนร่วมในการเตรียมความพร้อมตามโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน ร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตภายในหมู่บ้าน เงินทุนในการประกอบอาชีพไม่เพียงพอต่อความต้องการของหัวหน้าครัวเรือนยากจน หัวหน้าครัวเรือนยากจนที่ได้รับเงินยืมบางหมู่บ้านมีส่วนร่วมในการรักษาเงินทุนโครงการ

แก้ไขปัญหาคณะกรรมาธิการ หัวหน้าครัวเรือนยากจนที่ได้รับเงินยืมมีความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ หัวหน้าครัวเรือนยากจนที่ได้รับเงินยืมบางรายไม่ได้ทำกิจกรรมตามโครงการที่เสนอ แต่หัวหน้าครัวเรือนยากจนที่ได้รับเงินยืมบางรายประกอบอาชีพประสาตนเองจึงสามารถเป็นแบบอย่างแก่หัวหน้าครัวเรือนยากจนที่ได้รับเงินยืมรายอื่น ๆ

จากการสัมมนาแผนกหมู่บ้านตัวอย่างในด้านการบริหารจัดการกองทุน โครงการแก้ไขปัญหาคณะกรรมาธิการกองทุน ได้ข้อสรุปดังนี้ คณะกรรมการกองทุนโครงการแก้ไขปัญหาคณะกรรมาธิการหมู่บ้าน ส่วนใหญ่จะมีการบริหารจัดการที่ดี เช่น การพิจารณาเงินยืม การปฏิบัติตามระเบียบ การจัดทำบัญชี ระบกกัญชี มีการแจ้งให้หัวหน้าครัวเรือนยากจนทราบล่วงหน้าเกี่ยวกับการส่งเงินยืมคืนตามกำหนดในสัญญา คณะกรรมการกองทุนโครงการแก้ไขปัญหาคณะกรรมาธิการหมู่บ้านไม่มีค่าตอบแทนในการดำเนินงาน คณะกรรมการกองทุนพิจารณาเงินยืมไม่เป็นธรรม พิจารณาเงินให้ญาติพี่น้องของตนเองยืมก่อนสมาชิกคนอื่น ๆ

จากการสัมมนาหมู่บ้านตัวอย่างในด้านบทบาทของคณะทำงานสนับสนุนการปฏิบัติการพัฒนาชนบทระดับตำบล ได้ข้อสรุปดังนี้ คณะทำงานสนับสนุนการปฏิบัติการพัฒนาชนบทระดับตำบลมีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ตามระเบียบ ขั้นตอนและแนวทางอย่างครบถ้วน คณะทำงานสนับสนุนการปฏิบัติการพัฒนาชนบทระดับตำบลติดตามให้การสนับสนุนอย่างต่อเนื่องและจริงจัง แต่มีคณะทำงานสนับสนุนการปฏิบัติการพัฒนาชนบทระดับตำบลบางคนไม่ตระหนักในบทบาทหน้าที่เท่าที่ควร ไม่ติดตามให้การสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง ไม่มีการประชุมสัมพันธ์โครงการและไม่ส่งเสริมการประชุมของคณะกรรมการกองทุน โครงการแก้ไขปัญหาคณะกรรมาธิการหมู่บ้านจึงทำให้การรายงานผลการดำเนินงานคลาดเคลื่อนได้

สำหรับปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาหมู่บ้านโครงการแก้ไขปัญหาคณะกรรมาธิการหมู่บ้านพบว่าผู้ให้สัมมนาตอบว่ามีปัญหาและอุปสรรคในเรื่องของงบประมาณที่จัดสรรให้ไม่เพียงพอกับความดีขงการ รองลงมาคือ ควรมีการทบทวนขั้นตอนการดำเนินงานเพื่อนำไปสู่การแก้ไขปรับปรุงระเบียบหรือวิธีปฏิบัติ เช่น การรวมกองทุนหมู่บ้านทุกกองทุนเข้าด้วยกัน และควรให้คณะทำงานสนับสนุนการปฏิบัติการพัฒนาชนบทระดับตำบลติดตามอย่างสม่ำเสมอ แนะนำการจัดการทำบัญชีของคณะกรรมการกองทุนโครงการแก้ไขปัญหาคณะกรรมาธิการหมู่บ้านให้ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน

อภิปรายผล

จากการศึกษาความคิดเห็นของคณะกรรมการกองทุนโครงการแก้ไขปัญหาคณะกรรมาธิการหมู่บ้าน คณะทำงานสนับสนุนการปฏิบัติการพัฒนาชนบทระดับตำบล หัวหน้าครัวเรือน

ยากจนที่ได้รับเงินยืม ค่อแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาหมู่บ้าน โครงการแก้ไขปัญหาคความยากจน : กรณีศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการกองทุนโครงการแก้ไขปัญหาคความยากจนประจำหมู่บ้าน ด้านการมีส่วนร่วมของหัวหน้าครัวเรือนยากจนที่ได้รับเงินยืม ด้านการบริหารจัดการกองทุนโครงการแก้ไขปัญหาคความยากจนของคณะกรรมการกองทุน ด้านบทบาทของคณะกรรมการงานสนับสนุนการปฏิบัติการพัฒนาชนบทระดับตำบล ทำให้ทราบความคิดเห็นของคณะกรรมการกองทุนโครงการแก้ไขปัญหาคความยากจนประจำหมู่บ้าน คณะทำงานสนับสนุนการปฏิบัติการพัฒนาชนบทระดับตำบล หัวหน้าครัวเรือนยากจนที่ได้รับเงินยืม ค่อแนวทางที่เหมาะสมในการการพัฒนาหมู่บ้าน โครงการแก้ไขปัญหาคความยากจน และมีประเด็นค้นพบอันจะเป็นข้อมูลให้หมู่บ้านโครงการแก้ไขปัญหาคความยากจนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปวางแผนเพื่อปรับปรุงและแก้ไขให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยได้อภิปรายดังนี้

1. ระดับความคิดเห็นของคณะกรรมการกองทุนโครงการแก้ไขปัญหาคความยากจนประจำหมู่บ้าน ค่อแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาหมู่บ้านโครงการแก้ไขปัญหาคความยากจนในแต่ละด้านและโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าคณะกรรมการกองทุนโครงการแก้ไขปัญหาคความยากจนประจำหมู่บ้าน ยังให้ความสำคัญในด้านการมีส่วนร่วม ซึ่งสอดคล้องงานวิจัยของ เสถยศักดิ์ เสาโย (2539 : 58 - 60) ที่พบว่า คณะกรรมการกองทุนโครงการแก้ไขปัญหาคความยากจนประจำหมู่บ้านมีส่วนร่วมในโครงการแก้ไขปัญหาคความยากจนในระดับสูง โดยมีส่วนร่วมในการดำเนินงานมากที่สุด รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมติดตามผลการดำเนินงาน ร่วมกำหนดปัญหาและวางแผน และยังพบว่า ราชได้ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่น การได้รับข่าวสารข้อมูลมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการกองทุนโครงการแก้ไขปัญหาคความยากจนประจำหมู่บ้าน และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ ออคัน รพีพัฒน์ (2527 : 101) ที่กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนเริ่มจากการค้นหาปัญหา สาเหตุของปัญหาตลอดจนกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหา การตัดสินใจเลือกแนวทางและวางแผนการพัฒนาแก้ไขปัญหาค และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ ไพรัตน์ เตชะรินทร์ (2527 : 6-7) ที่กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในการพัฒนาต้องร่วมทำการศึกษาปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน ร่วมค้นหาสร้างรูปแบบและวิธีการพัฒนาแก้ไข ร่วมวางแผนนโยบายหรือวางแผนงานหรือโครงการหรือกิจกรรมเพื่อจัดหรือแก้ไขปัญหาค และยังไปสอดคล้องกับแนวคิดของ ทวี ทิมขำ (2528 : 9) ที่กล่าวว่า การพัฒนาต้องใช้หลักการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรม ทุกอย่างให้มากที่สุด

2. ระดับความคิดเห็นของคณะกรรมการงานสนับสนุนการปฏิบัติการพัฒนาชนบทระดับตำบล มีความเห็นค่อแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาหมู่บ้านโครงการแก้ไขปัญหาคความยากจน ในแต่ละด้านและ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากคณะกรรมการปฏิบัติ

การพัฒนาชนบทระดับตำบล เกษนทร์เกษียรมีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบ ประสานงานและติดตามการดำเนินงานอยู่เสมอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วีระชาติ สมบูรณ์วิทย์ (2538 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า คณะทำงานสนับสนุนการปฏิบัติการพัฒนาชนบทระดับตำบล มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบปฏิบัติของโครงการแก้ไขปัญหาคาความยากจนสามารถให้คำแนะนำในการประกอบอาชีพ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปราณี ภาวังกุล (2537) ที่พบว่า คณะทำงานสนับสนุนการปฏิบัติการพัฒนาชนบทระดับตำบล มีความรู้ในการให้คำแนะนำด้านอาชีพและพิจารณาอาชีพของหัวหน้าครัวเรือนยากจนได้

3. ระดับความคิดเห็นของหัวหน้าครัวเรือน มีความคิดเห็นต่อแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาหมู่บ้าน โครงการแก้ไขปัญหาคาความยากจน ในแต่ละด้านและ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากหัวหน้าครัวเรือนยากจนที่ได้รับเงินยืม มีการวางแผนที่จะทำโครงการเพื่อขอรับเงินที่จะยืมมาประกอบอาชีพและมีความตระหนักถึงความสำคัญที่ได้รับคือเงินยืมตาม โครงการแก้ไขปัญหาคาความยากจน ซึ่งสอดคล้องกับวีระชาติ วีระชนิมพชรพรณ (2532 : 10 – 11) ที่กล่าวว่า การพัฒนาเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนมีความคิดริเริ่มและช่วยเหลือตนเองซึ่งจะก่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน และยังไปสอดคล้องกับงานวิจัยของ วีระชาติ สมบูรณ์วิทย์ (2538 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า หัวหน้าครัวเรือนทร พหัตถุ ประสงค์และมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ โครงการแก้ไขปัญหาคาความยากจน และยังไปสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 ที่กำหนดนโยบายและกลยุทธ์ที่สำคัญในการพัฒนาให้เข้มแข็งเน้นการพัฒนา "คน" เป็นศูนย์กลาง โดยรัฐจะเข้าไปส่งเสริมให้คนมีส่วนร่วมต่อกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน (คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9, 2545 : 1)

4. ระดับความคิดเห็นของคณะกรรมการกองทุน โครงการแก้ไขปัญหาคาความยากจน ประจำหมู่บ้าน คณะทำงานสนับสนุนการปฏิบัติการพัฒนาชนบทระดับตำบล หัวหน้าครัวเรือนยากจนที่ได้รับเงินยืม ต่อแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาหมู่บ้าน โครงการแก้ไขปัญหาคาความยากจน ในแต่ละด้านและ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าคณะกรรมการกองทุนโครงการแก้ไขปัญหาคาความยากจนประจำหมู่บ้าน คณะทำงานสนับสนุนการปฏิบัติการพัฒนาชนบทระดับตำบลและหัวหน้าครัวเรือนยากจนที่ได้รับเงินยืม ซึ่งบุคคลทั้ง 3 กลุ่มนี้ได้รับการฝึกอบรมเตรียมชุมชนแบบมีส่วนร่วมตามคู่มือการดำเนินงาน โครงการแก้ไขปัญหาคาความยากจน จึงทำให้มีความรู้ ความเข้าใจในกระบวนการของโครงการแก้ไขปัญหาคาความยากจน ซึ่งสอดคล้องกับ เกตุพ เชาวลิต (2524 : 6) ที่กล่าวว่า การพัฒนาชุมชนจะเป็นความร่วมมือระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐกับประชาชนทำงานร่วมกัน เมื่อบุคคลทั้ง 3 กลุ่มมีความตั้งใจที่ตรงกัน ก็จะนำไปสู่ความสำเร็จของโครงการแก้ไขปัญหาคาความยากจน

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของคณะกรรมการกองทุนโครงการแก้ไข ปัญหาความยากจนประจำหมู่บ้าน คณะทำงานสนับสนุนการปฏิบัติการพัฒนาชนบทระดับตำบล และหัวหน้าครัวเรือนยากจนที่ได้รับเงินยืม ข้อเสนอแนะที่เหมาะสมในการพัฒนาหมู่บ้าน โครงการแก้ไข ปัญหาความยากจน จำแนกตามสถานภาพโดยภาพรวม พบว่ามีความคิดเห็น ไม่แตกต่างกัน ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ อาจเป็นเพราะความคล้ายคลึงกันด้าน สถานะแวดล้อม และถิ่นกำเนิดที่ใกล้เคียงกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ จีรพรหม กาญจนะจิตรา (2530 : 1) ที่กล่าวว่า ชุมชนประกอบด้วยกลุ่มชนที่มีบางสิ่งบางอย่างคล้ายคลึงกันมีความสัมพันธ์ ซึ่งกันและกัน ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันและกลุ่มคนที่อยู่ในท้องถิ่นเดียวกัน จึงมีผลทำให้ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาหมู่บ้าน โครงการแก้ไข ปัญหาความยากจน ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า คำานบพาทคณะทำงานสนับสนุนการปฏิบัติการพัฒนาชนบท ระดับตำบลมีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยทดสอบหาความแตกต่างของค่าเฉลี่ยในราชคู่คณวิธีของ เชฟเฟ้ (Scheff's Method) พบว่า สถานภาพตำแหน่งของคณะทำงานสนับสนุนการปฏิบัติการ พัฒนาชนบทระดับตำบลกับหัวหน้าครัวเรือนยากจนที่ได้รับเงินยืม ที่ต่างกัน มีความคิดเห็นคือ แนวทางในการพัฒนาหมู่บ้าน โครงการแก้ไข ปัญหาความยากจน ไม่แตกต่างกัน ส่วนความคิดเห็นของ คณะกรรมการกองทุน โครงการแก้ไข ปัญหาความยากจนประจำหมู่บ้าน กับคณะทำงานสนับสนุน การปฏิบัติการพัฒนาชนบทระดับตำบล และหัวหน้าครัวเรือนยากจนที่ได้รับเงินยืมกับคณะ กรรมการกองทุน โครงการแก้ไข ปัญหาความยากจนประจำหมู่บ้าน มีความคิดเห็น ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก คณะทำงานสนับสนุนการปฏิบัติการพัฒนาชนบทระดับตำบลมีบทบาทหน้าที่ ในการสนับสนุนการปฏิบัติงานตาม โครงการแก้ไข ปัญหาความยากจน ส่วนหัวหน้าครัวเรือน ยากจนที่ได้รับเงินยืมเป็นผู้ปฏิบัติตามจึงทำให้คณะทำงานสนับสนุนการปฏิบัติการพัฒนาชนบท ระดับตำบลและหัวหน้าครัวเรือนยากจนที่ได้รับเงินยืม มีความคิดเห็นแตกต่างกัน

3. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มหัวหน้าครัวเรือนยากจนที่ได้รับ เงินยืม เกี่ยวกับแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาหมู่บ้าน โครงการแก้ไข ปัญหาความยากจนจำแนก ตามระดับการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านพบว่า มีความคิดเห็น ไม่แตกต่างกัน สำหรับผลการ วิจัยครั้งนี้ ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ การที่ได้ข้อสรุปเช่นนี้อาจเนื่องมาจากหัวหน้า ครัวเรือนยากจนที่ได้รับเงินยืม เป็นคนที่อยู่ในชุมชนหรือหมู่บ้านเดียวกัน มีวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ประเพณีและวัฒนธรรมที่คล้ายคลึงกัน จึงส่งผลให้กลุ่มหัวหน้าครัวเรือนยากจนที่ได้รับเงินยืม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาหมู่บ้าน โครงการแก้ไข ปัญหาความยากจน ไม่แตกต่างกันซึ่งสอดคล้องกับ สุพิศรา สุภาพ (2541 : 46) ที่ว่า บุคคลในวัฒนธรรมใดก็มักจะทำ ปฏิบัติตามวัฒนธรรมนั้น และมีพฤติกรรมคล้าย ๆ กันอื่นในสังคมนั้นและยังไปสอดคล้องกับงาน

วิจัยของ น้าทิพย์ ประทุมเวียง (2541 : 70) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่องบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาท้องถิ่นตามทัศนะของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลและข้าราชการที่เกี่ยวข้อง : ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอป่าสัก จังหวัดอุบลราชธานี ที่พบว่า ระดับการศึกษาของสมาชิกและข้าราชการที่แตกต่างกัน มีทัศนะต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาชนบทไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เมวดี เหมบัติทอง (2543 : 122) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่องความคิดเห็นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีต่อการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดภูเก็ต ที่พบว่า ความคิดเห็นของสมาชิก องค์การบริหารส่วนตำบลที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลไม่แตกต่างกัน และยังไปสอดคล้องกับงานวิจัยของ จารุพรรณ สุตวงษ์ (2539 : 52) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่องบทบาทของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาชนบท : ศึกษาเฉพาะกรณี อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี ที่พบว่า สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีบทบาทในการพัฒนาชนบทไม่แตกต่างกัน

4. สำหรับการวิเคราะห์ ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นจากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยใช้เทคนิคการสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้างโดยกำหนดหัวข้อไว้กว้าง ๆ ปรากฏว่ามีข้อค้นพบที่น่าสนใจคือ

4.1 ด้านการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการกองทุน โครงการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศ
ประจำหมู่บ้าน

4.1.1 ประเด็นที่เหมือนกัน ได้แก่ วิธีการคัดเลือกหัวหน้าครัวเรือนยากจนที่ได้รับเงินยืม การแนะนำการประกอบอาชีพแก่หัวหน้าครัวเรือนยากจนที่ได้รับเงินยืม การจัดทำและการเสนอโครงการ วิธีการประชาสัมพันธ์ วิธีการพิจารณาความเหมาะสมของอาชีพ วิธีการจัดทำบัญชีหลักฐานต่าง ๆ และวิธีการเร่งรัดการส่งคืนเงินยืม ข้อค้นพบที่ได้จากการสัมภาษณ์ดังกล่าวนี้ เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับ โครงการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศซึ่งสอดคล้องกับระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการบริหารและการใช้จ่ายเงิน โครงการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศ พ.ศ.2536 และฉบับที่ 2 พ.ศ.2539 จึงทำให้การรับรู้ของกลุ่มตัวอย่าง คือ คณะกรรมการกองทุน โครงการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศประจำหมู่บ้าน เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

4.1.2. ประเด็นที่ต่างกัน ได้แก่ จำนวนครั้งในการประชุม วิธีการแก้ไขปัญหามลพิษ วิธีการจัดทำบัญชีของหัวหน้าครัวเรือนยากจนที่ได้รับเงินยืม วิธีการจัดเก็บข้อมูลความเป็นพื้นฐาน (งบฐ.) ข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน (งบช. 2ค) ข้อค้นพบที่ได้จากการสัมภาษณ์ดังกล่าวนี้ เนื่องจาก แนวปฏิบัติของแต่ละหมู่บ้านมีการปรับให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของแต่ละหมู่บ้าน สำหรับประเด็นที่ต่างกัน จะสอดคล้องกับแนวคิดของ จีรพรรณ กาญจนะจิตรา (2530 : 5) ที่

กล่าวว่าปัญหาของชุมชน ไม่อาจแก้ไขได้ด้วยวิธีใดวิธีหนึ่งและจะต้องใช้วิธีการหลาย ๆ วิธี ในการดำเนินงานและสอดคล้องกับแนวคิดของ ธรรมนูญฯ หมวดที่ (2524 : 11) ที่กล่าวว่า การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรม โดยผ่านผู้แทนในรูปของคณะกรรมการจะทำให้มีวิธีการปฏิบัติงานต่างกันอย่างออกไปตามบริบทของแต่ละชุมชน

4.2 ด้านการมีส่วนร่วมของหัวหน้าครัวเรือนยากจนที่ได้รับเงินยืม

4.2.1 ประเด็นที่เหมือนกัน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการฝึกอบรมเตรียมความพร้อมตามโครงการแก้ไขปัญหาค่าความยากจน ร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตภายในหมู่บ้าน เงินทุนในการประกอบอาชีพ ไม่เพียงพอกับความต้องการของหัวหน้าครัวเรือนยากจน หัวหน้าครัวเรือนยากจนที่ได้รับเงินยืมบางหมู่บ้านมีส่วนร่วมในการรักษาเงินทุน โครงการแก้ไขปัญหาค่าความยากจน หัวหน้าครัวเรือนยากจนที่ได้รับเงินยืมมีความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ หัวหน้าครัวเรือนยากจนที่ได้รับเงินยืม บางรายไม่ได้ทำกิจกรรมตามโครงการที่เสนอ แต่หัวหน้าครัวเรือนยากจนที่ได้รับเงินยืมบางรายประกอบอาชีพประสพผลสำเร็จเป็นอย่างดีเป็นแบบอย่างแก่หัวหน้าครัวเรือนยากจนที่ได้รับเงินยืมรายอื่น ๆ ข้อค้นพบที่ได้จากการสัมภาษณ์ดังกล่าวนี้ เป็นเพราะว่าหัวหน้าครัวเรือนยากจนที่ได้รับเงินยืมได้ปฏิบัติตามระเบียบ เช่น มีการฝึกอบรม มีการสมัครเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต นอกจากนี้หัวหน้าครัวเรือนยากจนที่ได้รับเงินยืมได้ปฏิบัติตามจริงและประสบปัญหาที่เหมือนกัน เช่น ไม่นำเงินไปประกอบอาชีพตามที่เสนอ โครงการและบางรายเงินไม่เพียงพอที่จะลงทุนในการประกอบอาชีพ ซึ่งขัดแย้งกับระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการบริหารและการใช้จ่ายเงิน โครงการแก้ไขปัญหาค่าความยากจน พ.ศ.2536 และฉบับที่ 2 พ.ศ.2539

4.2.2 ประเด็นที่ต่างกัน ได้แก่ หัวหน้าครัวเรือนยากจนที่ได้รับเงินยืมไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ในหมู่บ้าน หัวหน้าครัวเรือนยากจนที่ได้รับเงินยืมมีทักษะและความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพต่างกัน การรักษาเงินกองทุน โครงการแก้ไขปัญหาค่าความยากจนของหัวหน้าครัวเรือนยากจนที่ได้รับเงินยืมต่างกัน ข้อค้นพบที่ได้จากการสัมภาษณ์ดังกล่าวนี้ เนื่องมาจากหัวหน้าครัวเรือนยากจนที่ได้รับเงินยืมมีการศึกษาอย่างทำให้ไม่มีเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรม และในการยืมเงินหัวหน้าครัวเรือนยากจนที่ได้รับเงินยืมมีทักษะในการประกอบอาชีพต่างกัน บางรายประสบผลสำเร็จ บางรายไม่ประสบผลสำเร็จ และการรักษาเงินกองทุนขึ้นอยู่กับหัวหน้าครัวเรือนยากจนที่ได้รับเงินยืมของแต่ละหมู่บ้านที่จะมีจิตสำนึกและตระหนักในการดูแลรักษาเงินกองทุนโครงการแก้ไขปัญหาค่าความยากจน ซึ่งขัดแย้งกับแนวคิดของ ทวี ทิมจำ (2528 : 9) ที่กล่าวว่า หลักการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจการทุกอย่างให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้เป็นผู้ตัดสินใจ

ที่เงินแต่ละบัญชีถึงงานตามที่เขาได้ตัดสินใจด้วยตนเอง ซึ่งตรงกับความเสี่ยงและความต้องการและเปิดโอกาสให้เขาได้พัฒนาตนเองอีกด้วย

4.3 ด้านการบริหารจัดการกองทุน โครงการแก้ไขปัญหาความยากจนของคณะกรรมการบริหารจัดการกองทุน

4.3.1 ประเด็นที่เหมือนกัน ได้แก่ มีการมอบหมายหรือแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบระหว่างคณะกรรมการกองทุนเหมือนกัน การส่งเงินยืมได้แจ้งให้หัวหน้าครัวเรือนยากจนทราบล่วงหน้า ไม่มีงบบุคลากรในการดำเนินงานตามโครงการเหมือนกัน คณะกรรมการกองทุนโครงการแก้ไขปัญหาความยากจนประจำหมู่บ้านไม่เข้าใจในการจัดทำบัญชี เท่าที่ควร มีการประชุมหัวหน้าครัวเรือนยากจนที่ได้รับเงินยืมปีละ 1-2 ครั้ง เหมือนกัน ข้อค้นพบที่ได้จากการสัมภาษณ์ดังกล่าวนี้ เนื่องจากคณะกรรมการกองทุนโครงการแก้ไขปัญหาความยากจนประจำหมู่บ้านให้ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการบริหารและการใช้จ่ายเงิน โครงการแก้ไขปัญหาความยากจน พ.ศ.2536 และฉบับที่ 2 พ.ศ.2539 เหมือนกันทั้งให้มีการมอบหมายหรือแบ่งหน้าที่เป็นรูปธรรมชัดเจน แต่เมื่อปฏิบัติแล้วจึงเกิดปัญหา ด้านงบประมาณและการจัดทำบัญชี ซึ่งสอดคล้องกับ สุชี สุทธิเกษมบุรณและสมาน รังสีโยธุกณ์ (2541 : 1) ที่กล่าวว่า การบริหารเป็นการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้โดยอาศัยปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่ คน เงิน วัสดุสิ่งของและวิธีการปฏิบัติเห็นอุปสรรคในการดำเนินงาน และยังไปสอดคล้องกับเสมคิด บางโม (2538 : 3) ที่กล่าวว่า การจัดการเป็นศิลปะในการใช้คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ขององค์กรและนอกองค์กรเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหน่วยงานอย่างมีประสิทธิภาพ

4.3.2 ประเด็นที่ต่างกัน ได้แก่ วิธีการพิจารณาเงินยืมของคณะกรรมการกองทุนไม่เป็นธรรม คณะกรรมการกองทุนโครงการแก้ไขปัญหาความยากจนประจำหมู่บ้านเก็บเงินแล้วไม่นำเงินยืมเข้าบัญชีเงินฝากตามกำหนดเวลาที่ระเบียบกำหนดไว้ ข้อค้นพบที่ได้จากการสัมภาษณ์ดังกล่าวนี้ การพิจารณาเงินยืมไม่เป็นธรรมนั้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะระวางเหรียญตรา และการเก็บเงินแล้วไม่นำเงินเข้าบัญชีเงินฝากของกองทุนโครงการแก้ไขปัญหาความยากจนประจำหมู่บ้านทั้งนี้ อาจเป็นเพราะคณะกรรมการกองทุนโครงการแก้ไขปัญหาความยากจนประจำหมู่บ้าน ไม่ตระหนักในบทบาทหน้าที่ของตนและ ไม่ได้ปฏิบัติตามระเบียบฯ ซึ่งขัดแย้งกับระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการบริหารและการใช้จ่ายเงิน โครงการแก้ไขปัญหาความยากจน พ.ศ.2536 และฉบับที่ 2 พ.ศ.2539 หมวดที่ 2 ว่าด้วยการรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงินและการนำส่งเงินของโครงการแก้ไขปัญหาความยากจนของคณะกรรมการกองทุนโครงการแก้ไขปัญหาความยากจนประจำหมู่บ้าน

4.4 บทบาทของคณะทำงานสนับสนุนการปฏิบัติการพัฒนาชนบทระดับตำบล

4.4.1 ประเด็นที่เหมือนกัน ได้แก่ มีการประชุมทบทวนให้ความรู้ ความเข้าใจหลักการ โครงการแก้ไขปัญหาค่าความยากจนแก่คณะกรรมการกองทุน มีการประชุมทบทวนให้ความรู้ความเข้าใจหลักการ โครงการแก้ไขปัญหาค่าความยากจนแก่หัวหน้าครัวเรือนยากจนที่ได้รับเงินยืม มีการแนะนำการปฏิบัติงานแก่คณะกรรมการกองทุน โครงการแก้ไขปัญหาค่าความยากจนประจำหมู่บ้าน ให้ดำเนินงานตามนโยบายได้มีการแนะนำการปฏิบัติงานแก่คณะกรรมการกองทุน โครงการแก้ไขปัญหาค่าความยากจนประจำหมู่บ้าน จัดทำบัญชี 4 เล่ม ให้ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน จัดตั้งพบที่ ได้จากการสัมมนา ดังกล่าวเนื่องจาก คณะทำงานสนับสนุนการปฏิบัติการพัฒนาชนบทระดับตำบลมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบ วิธีปฏิบัติและมีหน้าที่ในการส่งเสริม สนับสนุนให้แก่คณะกรรมการกองทุนและหัวหน้าครัวเรือนยากจนที่ได้รับเงินยืมปฏิบัติตามระเบียบ เพื่อให้เกิดการพัฒนาชุมชนที่ยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการบริหารและการใช้จ่ายเงิน โครงการแก้ไขปัญหาค่าความยากจน พ.ศ.2536 และฉบับที่ 2 พ.ศ.2539

4.4.2 ประเด็นที่ต่างกัน ได้แก่ คณะทำงานสนับสนุนการปฏิบัติการพัฒนาชนบทระดับตำบลบางคนไม่ตระหนักในบทบาทหน้าที่ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการปฏิบัติงานจากตัวอยู่และกำลังใจรวมทั้งมีภาระหน้าที่อื่น ๆ

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สรุปประเด็นระดับความคิดเห็นของคณะกรรมการกองทุนโครงการแก้ไขปัญหาค่าความยากจนประจำหมู่บ้าน คณะทำงานสนับสนุนการปฏิบัติการพัฒนาชนบทระดับตำบลและ หัวหน้าครัวเรือนยากจนที่ได้รับเงินยืม เกี่ยวกับแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาหมู่บ้าน โครงการแก้ไขปัญหาค่าความยากจน เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาและแก้ไขให้เกิดประสิทธิภาพดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะในกรณีทั่วไป

1.1 ผลการวิจัยพบว่าความคิดเห็นของคณะกรรมการกองทุนโครงการแก้ไขปัญหาค่าความยากจนประจำหมู่บ้าน คณะทำงานสนับสนุนการปฏิบัติการพัฒนาชนบทระดับตำบลและหัวหน้าครัวเรือนยากจนที่ได้รับเงินยืม ต่อแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาหมู่บ้าน โครงการแก้ไขปัญหาค่าความยากจน ด้านการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการกองทุนโครงการแก้ไขปัญหาค่าความยากจนประจำหมู่บ้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และมีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือร่วมคัดเลือกหัวหน้าครัวเรือนยากจนเป้าหมาย ดังนั้นจึงควรกระตุ้น ส่งเสริมให้ คณะกรรมการกองทุนโครงการแก้ไขปัญหาค่าความยากจนประจำหมู่บ้าน เข้ามามีส่วนร่วมในการคัดเลือกหัวหน้าครัวเรือนยากจน

เป้าหมายให้มากที่สุด โดยวิถีทางจัดเวทีประชาคม และที่มีค่าเฉลี่ยของลงมาคือการประ ชาสัมพันธ์ ให้ประชาชนทราบ ดังนั้น จึงควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมให้มากขึ้น เพื่อเป็นประ โยชน์ต่อการ พัฒนา แผนนโยบายของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 ที่เห็นถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วม โดยการเปิด โอกาสให้ประชาชนทุกคนมีส่วนร่วมและรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของ การ พัฒนาร่วมกัน เพื่อให้กระบวนการทั้งหมดเป็นไปโดยเปิดกว้าง โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้และ แสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อชุมชน

1.2 ผลการวิจัยพบว่าความคิดเห็นของคณะกรรมการกองทุนโครงการแก้ไขปัญห ความยากจนประจำหมู่บ้าน คณะทำงานสนับสนุนการปฏิบัติการพัฒนาชนบทระดับตำบลและ หัวหน้าครัวเรือนยากจนที่ได้รับเงินยืม ต่อแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาหมู่บ้านโครงการแก้ไข ปัญหาความยากจน ด้านการมีส่วนร่วมของหัวหน้าครัวเรือนยากจนที่ได้รับเงินยืมมีค่าเฉลี่ยอยู่ใน ระดับมาก และที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ร่วมประชุมในการเสนอโครงการเพื่อขอยืมเงิน ไปประกอบ อาชีพ ดังนั้นจะต้องให้หัวหน้าครัวเรือนยากจนมีการเข้าร่วมประชุมในการเสนอโครงการเพื่อขอ ยืมเงิน ไปประกอบอาชีพให้เป็นรูปธรรมมากขึ้น รองลงมาที่มีค่าเฉลี่ยรองลงมาคือ ร่วมสร้างความ สามัคคีให้เกิดขึ้นในหมู่บ้าน โครงการแก้ไขปัญหาความยากจน ดังนั้นควรที่จะส่งเสริมในเรื่องความ สามัคคีโดยการประกวดหมู่บ้าน โครงการแก้ไขปัญหาความยากจนดีเด่น การจัดไปทัศนศึกษาดูงาน หมู่บ้านโครงการแก้ไขปัญหาความยากจนที่ประสบผลสำเร็จ

1.3 ผลการวิจัยพบว่าความคิดเห็นของคณะกรรมการกองทุนโครงการแก้ไขปัญห ความยากจนประจำหมู่บ้าน คณะทำงานสนับสนุนการปฏิบัติการพัฒนาชนบทระดับตำบลและ หัวหน้าครัวเรือนยากจนที่ได้รับเงินยืม ต่อแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาหมู่บ้านโครงการแก้ไข ปัญหาความยากจน ด้านบริหารจัดการกองทุนโครงการแก้ไขปัญหความยากจนของคณะกรรมการ กองทุนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การส่งคืนเงินยืมได้แก่ให้หัวหน้า ครัวเรือนยากจนทราบล่วงหน้า ดังนั้นควรที่จะสร้างจิตสำนึกและตระหนัก โดยการพบปะหัวหน้า ครัวเรือนยากจนเพื่อให้ทราบถึงปัญหาและร่วมมือในการหาแนวทางการแก้ไขปัญหา ที่มีค่าเฉลี่ย รองลงมาคือ กำหนดแผนการส่งเงินยืมของหัวหน้าครัวเรือนยากจน ดังนั้นจะต้องมีการจัดเวที ประชาคมเพื่อหาแนวทางในการกำหนดจัดทำแผนปฏิบัติ ที่สามารถเป็นไปได้โดยมติดของที่ประชุม

1.4 ผลการวิจัยพบว่าความคิดเห็นของคณะกรรมการกองทุนโครงการแก้ไขปัญห ความยากจนประจำหมู่บ้าน คณะทำงานสนับสนุนการปฏิบัติการพัฒนาชนบทระดับตำบลและ หัวหน้าครัวเรือนยากจนที่ได้รับเงินยืม ต่อแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาหมู่บ้านโครงการแก้ไข ปัญหาความยากจน ด้านบทบาทของคณะทำงานสนับสนุนการปฏิบัติการพัฒนาชนบทระดับตำบล มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ แนะนำการปฏิบัติงานแก่คณะกรรมการกองทุน

โครงการแก้ไขปัญหาคความยากจนประจําหมู่บ้าน การจัดทำบัญชีให้ถูกต้องและเป็นไปจกขุกัน ดังนั้น จึงควรจัดฝึกอบรมการจัดทำบัญชี และติดตามผลการจัดทำบัญชีของคณะกรรมการรณกองทุน โครงการแก้ไขปัญหาคความยากจนประจําหมู่บ้านอย่างต่อเนื่อง

1.5 ปัญหาอุปสรรคคยแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาหมู่บ้าน โครงการแก้ไขปัญหาคความยากจน ของ จังหวัดบุรีรัมย์ ที่ได้จากผลการวิจัย ได้แก่ จำนวนครั้งในการประชุม วิธีการแก้ไขปัญหาคที่เกิดขึ้นในหมู่บ้าน วิธีการจัดลำดับหัวหน้าครัวเรือนยากจนที่ได้รับเงินยืม วิธีการจัดเก็บข้อมูลความจําเป็นพื้นฐาน (สทฐ.) และวิธีการจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน (กทช. 2ก) จึงเป็นปัญหาอุปสรรคในการคํานึงงาน โครงการแก้ไขปัญหาคความยากจน ดังนั้นจึงเห็นสมควรจัดให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการ และการสัมมนา เพื่อสร้างความเข้าใจให้ตรงกันทั้งในระดับขง และแนวทางปฏิบัติให้เหมาะสมเกี่ยวกับแนวทางโมกการพัฒนาหมู่บ้าน โครงการแก้ไขปัญหาคความยากจน เพื่อเสริมสร้างให้เกิดความเข้มแข็ง มีความยั่งยืนและเหมาะสมคยไป

1.6 ผลการวิจัยที่น่าจะเป็นประ โยชน์คยหน่วยงานของกรมการพัฒนาคชุมชนทุกระดับตั้งแต่ระดับคยัล แล ระดับจังหวัด ศูนย์ช่วยเหลือทางวิชาการพัฒนาคชุมชนเขตและกรมการพัฒนาคชุมชน ได้นำไปร้ปรับปรุงแก้ไขให้การคํานึงงาน โครงการแก้ไขปัญหาคความยากจนให้มีประสาคคย เหมากถึงขึ้น ซึ่งจะช่วยให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็ง ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดี นั้นหมายถึงคุณภาพชีวิตของคนซึ่งเป็นเป้าหมายของแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้ร้การแก้ไขปัญหาคทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม หากได้รับการส่งเสริม คยแท้จริงจ้ง จะช่วยพัฒนาคชุมชนให้เข้มแข็งทั้งในระดับภาคจนถึงระดับประเทศคยไป

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยคยไป

2.1 ควรมีการศึกษาแนวทางโครงการแก้ไขปัญหาคความยากจนในทัศนคยของประชาชนและผู้เกี่ยวข้อง

2.2 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลให้โครงการแก้ไขปัญหาคความยากจนประสาค ผลดี ในเชิงคุณภาพ